

MARK BLEJK

PINK
FLOJD

KAD SVINJE POLETE

PINK FLOJD IZ PRVE RUKE

Preveo
Dejan Cukić

■ Laguna ■

Naslov originala

Mark Blake

PIGS MIGHT FLY

The Inside Story of Pink Floyd

Copyright © 2007, 2013 Mark Blake

Translation copyright © 2017 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

PINK FLOJD

KAD SVINJE POLETE

SADRŽAJ

Prvo poglavlje:	SVINJE SU POLETELE	9
Drugo poglavlje:	BESKRAJNO LETO	21
Treće poglavlje:	NEOBIČAN HOBI	76
Četvrto poglavlje:	BUĐENJE GLASINA	144
Peto poglavlje:	PROSTOR MEĐU PRIJATELJIMA	191
Šesto poglavlje:	NOVA KOLA, KAVIJAR	237
Sedmo poglavlje:	KAŠIKA U MEDU	283
Osmo poglavlje:	ZAŠTO BEŽIŠ?	341
Deveto poglavlje:	NEIZLEČIVI TIRANI I KRALJEVI	390
Deseto poglavlje:	TRAVA JE BILA ZELENJA	449
Jedanaesto poglavlje:	HEROJI UMESTO DUHOVA	508
Dvanaesto poglavlje:	DA SAM BIO BOG	530
	Izjave zahvalnosti	541
	ODABRANA BIBLIOGRAFIJA	545
	O autoru	551

PRVO POGLAVLJE: SVINJE SU POLETELE*

„Bilo bi fantastično kada bismo mogli to da uradimo zbog nekakvog novog 'Lajv ejda'. Ali možda sam ja jednostavno užasno sentimentaln. Znae kakvi smo mi matori bubnjari.“

Nik Mejson (*Nick Mason*)

„Zaista se nadam da možemo ponovo da uradimo nešto.“

Ričard Rajt (*Richard Wright*)

„Ne verujem da bismo uspeali da prebrodimo ni prvih pola sata proba. Ako treba da izađem na scenu i sviram s ljudima, želim da to budu ljudi koje volim.“

Rodđer Voters (*Roger Waters*)

„Mislim da Rodđer Voters ima broj mog telefona. Međutim, ne zanima me da bilo o čemu pričam s njim.“

Dejvid Gilmor (*David Gilmour*)

* Engl.: *Pigs might fly* – fraza u naslovu ove knjige koristi se kao opis nečega neverovatnog, pa bi preneseno to na našem jeziku bilo „kad na vrbi rodi grožđe“ tj. u slučaju ovog poglavlja „rodilo na vrbi grožđe“. Međutim, u vizuelnim spektaklima grupe *Pink Floyd* motiv letećih svinja jedan je od najprepoznatljivijih, stoga ostajemo pri bukvalnom prevodu. (Prim. prev.)

Upravo kada se činilo kako je rok muzika odavno izgubila snagu da ikoga uznemiri, ponovno okupljanje sastava *Pink Floyd* (*Pink Floyd*) bacilo je vladajuće strukture u paniku. Danas je 2. jul 2005. i grupa je na redu da nastupi na dobrotvornom koncertu „Lajv ejt“ u londonskom Hajd parku, ali manifestacija je već prekoračila zakazani termin za skoro sat vremena. U žargonu alternativne kulture šezdesetih godina prošlog veka, iz koje je grupa *Pink Floyd* iznikla, „Čovek“ nije oduševljen.* S razlikom što je „Čovek“ sada u liku žene, Tese Džauel, ministarke kulture, medija i sporta. Među novinarima se proneo glas kako je ona sazvala hitan sastanak iza scene uz pretnje da će prekinuti koncert u strahu da bi reka od 200.000 ljudi rasutih po ulicama britanske prestonice u sitne sate predstavljala čin remećenja mira i bezbednosti.

Devid Gilmore, Ričard Rajt, Nik Mejson i Rodžer Voters poslednji put su, makar izdaleka, uznemirili nekog od političara čitavih dvadeset pet godina ranije. Tada je u hitu grupe *Pink Floyd* „*Another Brick in The Wall Part 2*“ hor dece iz londonskih državnih škola uzvikivao refren „Nama ne treba obrazovanje“, na veliko zgražavanje premijerke Margaret Tačer.

Međutim, 2005. politički pejzaži preživeli su seizmičke potrese. „Lajv ejt“ je organizovan kako bi se podigla svest o nemaštini u zemljama Trećeg sveta i uticalo na svetske vođe, koje će se okupiti naredne nedelje na sastanku „Grupe 8 najmoćnijih zemalja“, da se pozabave pitanjem siromaštva u svetu.** Jednom od tih istih vođa, britanskom premijeru Toniju

* Engl.: *The Man* – hipici su ovako označavali predstavnike vladajuće strukture. (Prim. prev.)

** Engl.: „*Live 8*“ („Lajv ejt“) – neka vrsta proslave 20 godina od legendarnog spektakla „*Live Aid*“ („Lajv ejd“). Organizator je ponovo bio Bob Geldof, ali umesto tačne godišnjice 13. jula, sve je pomereno ranije da bi se uticalo na učesnike G8 (lideri SAD, Rusije, Kanade, Japana, Velike Britanije, Francuske, Nemačke i Italije) u kampanji „Bacimo siromaštvo u prošlost“. Medijski odjek događaja bio je umnogome umanjen terorističkim akcijama koje su nekoliko dana kasnije potresle London. (Prim. prev.)

Bleru, omaklo se da kaže kako, bez obzira na političke motive grupe, jedva čeka da vidi nastup grupe *Pink Flojd* na koncertu „Lajv ejt“. Bler je oduvek bio obožavalac rok muzike, nekada je svirao gitaru, a nakratko bio i pevač jednog benda dok je studirao. Kada se u novinama pojave tekstovi o premijerovim rokerskim godinama, njih očekivano prate fotografije mladog Blera iz 1972. kako blista ispod talasa neuredne duge kose. Da nema njegovog karakterističnog keza, mogao bi na tim fotografijama da prođe čak i kao član benda *Pink Flojd* ili, u najgorem slučaju, deo njihove ekipe tehničara. Možda jedan od onih otpuštenih koji je preteranim veseljem zasmetao Rodžeru Votersu.

Niko ne može biti siguran da li je i premijer „flojdovac“ uzeo učešće u raspravi iza scene. Međutim, posle održanog hitnog sastanka, na kome su bili predstavnici policije i Kraljevske agencije za parkove, Tesa Džauel je dozvolila da se koncert nastavi. Govorilo se čak o snabdevanju ćebadima dela publike koji bi želeo da noć provede u parku. Vesti o pretnji da sve bude otkazano došle su do javnosti tek u sutrašnjim novinama. Ipak, za svakoga makar i maglovito upoznatog sa zajedničkom prošlošću članova grupe *Pink Flojd*, istinsko čudo predstavljala je činjenica da su oni uopšte pristali da se pojave.

Dan koncerta „Lajv ejt“ ispunili su blistavi i ne baš toliko blistavi nastupi uz uobičajene katastrofalne trenutke, redovne pojave kada pop zvezde priđu nekoj ozbiljnoj temi. Organizator koncerta ser Bob Geldof okupio je vrh pop aristokratije koristeći istu taktiku ubeđivanja već upotrebljenu za postavljanje „Lajv ejda“ 1985. Konkretno, svaki izvođač koji odbije učešće zauvek će potkupati svoj ugled. U2, Madona, ser Elton Džon, ser Pol Makartni i brojne mlađe rok zvezde, još uvek bez titula, pristali su da sviraju bez honorara. Raspored nastupa deluje nasumično. Nova imena smenjuju veterane. Međutim, kako dan odmiče, postaje jasna neka vrsta redosleda iščekivanja.

Širom sveta, istovremeno se održava još devet koncerata u gradovima kao što su Rim, Berlin ili Filadelfija.* Ipak, za mnoge okupljene na ovim događajima najviše zanimanja izaziva jedan nastup koji će se večeras odigrati u Londonu. I sam Geldof nevoljno priznaje: „U Americi je priča o tome kako je bend s tako bolnom istorijom sukoba pristao da se pojavi mnogo značajnija od samog koncerta 'Lajv ejt'.“ Na dan kada je objavljeno učešće *Pink Flojda* počele su da kruže glasine o menadžeru spremnom da kvartetu ponudi garantovanih 250 miliona dolara za turneju.

Diskografska karijera grupe *Pink Flojd* otpočela je 1967. godine. Oni su od tada prodali preko 30 miliona primeraka samo albuma „*Dark Side of the Moon*“. Ipak, njihove javne svađe ponekad su pretile da pomrače umetnička dostignuća. Prošlo je više od dvadeset četiri godine otkad su četvorica članova grupe zajedno bila na sceni. U međuvremenu su Gilmor, Rajt i Mejson nastavili da koriste ime *Pink Flojd*, objavljujući albume i organizujući turneje, dok je Rodžer Voters, bivši bas-gitarista sastava, ali i najplodniji autor i osvedočeni pokretač ideja, besneo sa strane. Voters je jednom izjavio kako su njegovi nekadašnji saradnici „uzeli moje dete i predali ga prostituciji. Nikada im neću oprostiti zbog toga.“

Praštanje možda nije na dnevnom redu, ali danas je četvorka uspostavila neku vrstu primirja. *Pink Flojd* nisu snimili album od 1994, pa bi – u normalnim okolnostima – ubediti (kako kaže gitarista Dejvid Gilmor) „ogromnu, nezgrapnu zver da se pridigne iz svoje učmalosti“ predstavljalo mukotrpan proces. Ipak, uz veoma dobar povod i Geldofovo stručno vršenje pritiska, proteklo je samo tri nedelje od Gilmorovog nevoljnog pristanka da svira do izlaska okupljenih članova benda *Pink Flojd* na binu u Hajd parku.

* Domaćini koncerata bili su London i Filadelfija, kao i 1985, ali i gradovi drugih država članica G8, uz dodatak Južne Afrike. Sve se satelitski prenosilo širom sveta, pa i kod nas. RTS je prenosio čitav koncert uz komentar prevodioca ove knjige. (Prim. prev.)

* * *

U sedamnaest minuta posle deset uveče po londonskom vremenu, Dejvid Bekam, zvanično najpopularniji britanski fudbaler, najavljuje na sceni Robija Vilijamsa, zvanično najveću pop zvezdu u Britaniji. Vilijamsov glas primetno je promukao, ali on lako uskače u svoju uobičajenu ulogu (delom srcolomac iz „dečačkog benda“, a delom komedijaš), pravi šou i čini teško zamislivim da još neko može na sličan način pridobiti naklonost publike.

U datim okolnostima ovo nije dobar znak za naredne izvođače, grupu *Hu* (*The Who*). Davne 1964. bubnjar Nik Mejson, tada student arhitekture, gledao je *Hu* kako izvode pesmu „*My Generation*“ i doživeo trenutak prosvetljenja: „Da, ovo ja želim da radim!“ Dvojice originalnih članova grupe *Hu* više nema, pa se preživeli Pit Taunzend i Rodžer Doltri, uz prateće muzičare, probijaju kroz izvođenja „*Who Are You*“ i „*Won't Get Fooled Again*“. Oni izbegavaju bilo kakvu direktnu komunikaciju s masom, a u Taunzendovom slučaju, zahvaljujući neprozirnim širokim naočarima za sunce, izbegnut je čak i susret pogleda. Nastup sastava *Hu* okrutno je navežban, uz povremene bleske stare slave, ali kao da se sve završilo skoro i pre nego što je počelo.

Koncert se bližio desetim satu, a park je tonuo u tamu gustu kao mastilo. Tek je trebalo da Pol Makartni odsvira svoj završni set, a sa strane su verovatno otpakivana ćebad Tese Džauel za one rešene da provedu dugu noć pod zvezdama.

U tri minuta do jedanaest, bez ikakve pompe ili najavljivanja koje bi preuzela neka poznata ličnost, prepoznatljiv sablasni zvuk počeo je da se razleže parkom. I poslednji među scenskim tehničarima nestali su iza zavesa. Zvuk se pojačava: jednolično, metronomsko pulsiranje otkucaja srca. Snopovi svetlosti reflektora šaraju publikom, video-ekran iznad bine se budi, a otkucaji srca sve su glasniji. Zatim se začuje glas: „Ja sam lud već mnogo jebenih godina.“ To je delić govorancije tehničara

grupe *Pink Floyd* snimljenog pre više od trideset godina u studiju *Ebi Roud* (*Abbey Road*). Usledilo je zlokobno zujanje helikoptera, zveckanje kase i isprekidani smeh koji se iznova ponavlja sve dok se ne pretopi u dug histerični krik – završni trenutak kompozicije „*Speak to Me*“, uvodne numere albuma „*Dark Side of the Moon*“.

Zastrašujući vrisak dostiže vrhunac visine i snage kada ga smenjuju umirujući uvodni taktovi kompozicije „*Breath*“. Dok se reflektori koji su šarali po publici polako gase, sada se scena kupa u svetlosti, pa je prisutnima omogućen prvi pogled ka ljudima na njoj. Čudnim izvrtanjem pravila Čarobnjaka iz *Oza* da „ne treba obraćati pažnju na čoveka iz zavese“, ovi ljudi su sve što nam je preostalo. Leteća svinja i snimci iz vazduha Elektrane u Batersiju prelaze preko ekrana iza bine, kao prepoznatljivi *Floyd* motivi, ali ovoga puta oni ne uspevaju da odvrate pažnju od same grupe. U prošlosti, članovi grupe *Pink Floyd* uživali su u izvesnoj ličnoj anonimnosti. Kako je rastao njihov uspeh, tako su rasle i scenografije njihovih koncerata, osmišljene da odvrate pogled publike sa četvorice dugokosih muzičara ni po čemu izuzetnog izgleda. Oni su 1980. svirali iza posebno konstruisanog zida, što je bio deo gospodskog protesta Rodžera Votersa prema neljudskoj prirodi muzičke industrije. Kada je Gilmor ponovo upregao „nezgrapnu zver“ za posao osamdesetih i devedesetih godina prošlog veka, njega, Mejsona i Rajta podržavali su mlađi, studijski muzičari, razigrane prateće pevačice i scenski šou sa zaslepljujućim laserima u stilu Stivena Spilberga, u koji su se originalni članovi grupe potpuno utopili.

Ove noći, *Pink Floyd* deluju začuđujuće stvarno. Mogla bi to da bude bilo koja grupa pedesetogodišnjih poslovnih ljudi kada je u firmi „petak za opušteno oblačenje“, ili dok čekaju u klubu prestanak kiše kako bi se prepustili partiji golfa, iako bi njihova zajednička uniforma izlizanih farmerki mogla biti u suprotnosti s pravilima. U pozadini, Nik Mejson prelazi palicama preko kompleta bubnjeva izraza lica zaleđenog negde

između temeljne koncentracije i znalačkog osmeha. Autor nedavno objavljene knjige o bendu, Mejson je postao najprisutniji u javnosti i medijski najpotkovaniji član grupe. Njegova odluka da nastavi s radom u grupi *Pink Flojd* posle Votersovog odlaska dovela je do rascepa u odnosima s bliskim prijateljem, a rane su tek nedavno zalečene. Samoproglašeni diplomata sastava („Ja sam Henri Kisindžer rok muzike“, reći će kasnije novinarima), Mejson je značajno pomogao Geldofu tokom pregovora o ponovnom okupljanju.

Nik Mejson je od studija arhitekture odustao 1966. godine, kada je žutokljuna grupa *Pink Flojd* potpisala svoj prvi ugovor s menadžerskom agencijom. On je uvek planirao da se vrati arhitekturi ako ne upali sviranje bubnjeva u rokenrol grupi. Danas, četiri decenije kasnije, odavno su nestali gusti brkovi i kruna duge tamne kose, njegovi zaštitni znaci iz sedamdesetih. Glatko obrijan, s malim podvaljkom i sedom, neproređenom, ali kratko ošišanom kosom, šezdesetogodišnji bubnjar sada podseća na arhitektu kakav umalo da postane. Na njegovoj beloj košulji nekoliko izdajničkih nabora nagoveštava da ju je upravo otpakovao.

Na levoj strani bine, Ričard Rajt se nadvija nad klavijatura-ma. Preko bele majice ima tamni laneni sako. Rajtova prilično utučena pojava jednom prilikom je podstakla posmatrača da ga uporedi s „bivšim džokejom, šampionom koga je sreća napustila“. U stvari, iako je i sam nakratko studirao arhitekturu, Rajt još uvek zrači umetničkim duhom i mnogo više podseća na polupenzionisanu rok zvezdu od svog partnera za bubnje-vima. Davne 1979. godine on je preživeo to što ga je Rodžer Voters sramotno izbacio iz grupe sa obrazloženjem da nije dovoljno doprineo snimanju njihovog tada aktuelnog albuma „*The Wall*“. Rajt je prošao kroz razdoblje depresije i neko vreme u izgnanstvu, pre nego što će polako biti uvođen u bend pod Gilmorovim okriljem, da bi tek postepeno stekao punopravno članstvo u sastavu čiji je bio jedan od osnivača.

U izlizanim farmerkama i crnoj majici, Dejvid Gilmor samouvereno stoji na sceni pogleda uprtog u daljinu. Više nego bilo koji od njegovih kolega iz grupe, Gilmor je oduvek delovao kao otelotvorenje hipi muzičara iz sedamdesetih godina: bosonog, opušten, duga kosa s jedne strane uvek zakačena za uvo kako bi je sklonio s lica dok se bakće potencijometrima na pojačalu ili nožnim prstima pritiska pedale sa efektima. Duga kosa odavno je nestala, a njeni ostaci kratko su ošišani skoro do skalpa. Struk je puniji. Međutim, čini se da Gilmor danas poseduje veliko samopouzdanje. Njišući gitaru, on se sprema da peva stihove koje je napisao njegov dugogodišnji protivnik – Rodžer Voters. Gilmor je ostao usamljen u ulozi centralne ličnosti grupe *Pink Floyd* od sredine osamdesetih godina nadalje. Meta najveće količine Votersovog gneva, on je bez svog nekadašnjeg partnera nadgledao stvaranje dva albuma platinastih tiraža i prateće turneje koje su rušile rekorde u posećenosti. Sada on razmenjuje blage osmehe s Mejsonom i publikom, u kojoj je i njegova supruga, dok uz ogradu ispred bine stoji poneko od njegovo osmoro dece. Ipak, basistu jedva da pogleda.

Svega neki korak dalje, Rodžer Voters vlada sopstvenim prostorom. Njegova osedela kosa je duža i još uvek prelazi preko okovratnika isprane plave košulje. Rukavi su zasukani i otkrivaju sat skupocenog izgleda koji se ljulja sa svakim pokretom. Čini se da Voters više napada svoju bas-gitaru nego što je svira. Kraljevski isturene brade, on se mršti i trza glavom u ritmu muzike dok steže vrat svog instrumenta. Često se osmehuje, ali kad mu otkriva zube, taj kez postaje uznemirujuće agresivan. Uprkos pretećem stavu, izgleda kao da je Voters ushićen što je ponovo na sceni sa istim onim ljudima kojima je pre dvadesetak godina pretio sudskim procesima. Slikovito, dok Gilmor peva, na Votersovim usnama čitaju se stihovi, kao da podseća sve koji gledaju kako su ovo *njegove* pesme.

„*Breathe*“ predstavlja blagu, nenametljivu uvertiru. Umiljata gitarska fraza odmah pokreće masu da neizbežno podigne

upaljače za cigarete iznad glava, dok blaženi osmesi obasjavaju lica onih koji su proveli proteklih deset i po sati braneći svoj povlašteni položaj u prvim redovima, čekajući ovaj trenutak. Pjesma „*Breathe*“, koju je napisao tada tridesetogodišnji Voters, odredila je tekstualni pravac albuma „*Dark Side of the Moon*“ – turobno istraživanje strahova i nesigurnosti na prelazu iz detinjstva u rano zrelo doba i spoznaje, kako to sam basista kaže, „da si sedeo čekajući da život počne, tek iznenada shvativši kako se on već odvija oko tebe“. Sad kad je izvode isti ljudi tridesetak godina kasnije, pjesma deluje još više proročanski.

Uz jedva koju reč obraćanja gomili, „*Breath*“ se pretapa u „*Money*“, pesmu koja je u Americi objavljena kao singl i tako pomogla bendu da se probije na tamošnjem tržištu. Nasuprot uvodnoj, radi se o glasnom, nabijenom, čvrstom roku. Tekst ove pesme s vremenom je očekivano postao meta kritike onih koji su s prezirom gledali na multimilionerski status članova grupe. Međutim, njena tema bila je važna za povod koncerta „Lajv ejt“, pa ih je, kako je kasnije objasnio Mejson, „ser Bob naterao da je sviraju“. Bilo kako bilo, čist naboj i tempo kompozicije čine je idealnom za događaj pod vedrim nebom. Gilmore neumorno solira sve dok pesmu na pola ne preseče saksofon Dika Parija, istog onog muzičara koji je svirao na originalnoj verziji sa albuma. I on izgleda kao spreman da zamahne štapom kod devete rupe na golf terenu. Dok Gilmore i Voters traže sklad u poslednjem pasažu pesme, pogledi im se susreću u treptaju. A onda to prođe.

Ranije tog dana, iza scene, Nik Mejson je izračunao da će se na bini naći „preko tri stotine godina rokenrol iskustva“. Međutim, važnije od toga je životno iskustvo grupe. Jedan pripadnik najužeg kruga saradnika grupe *Pink Floyd* jednom je rekao: „Muzika *Pink Flojda* je kao prelepa devojka koja ide ulicom, ali odbija da razgovara s tobom.“ Sastavu karakterističnom po stegnutoj engleskoj rezervisanosti i nesposobnosti za međusobnu komunikaciju mimo stvaranja muzike, ovo

neočekivano primirje izvlači na površinu svu ljudskost i emocije skrivene u njihovim pesmama. Iznenada, sve savršeno dobija smisao.

U kontekstu večerašnjeg izvođenja, pesma „*Wish You Were Here*“ zvuči onako kao što je i napisana: kao jednostavna poruka ljubavi odbeglom prijatelju. I Gilmor i Voters sviraju akustične gitare, dok još jedan stari saradnik grupe, gitarista Tim Renik, izlazi iz senke kako bi im pomogao. Voters peva drugu strofu grubim raspuklim glasom nasuprot Gilmorovoj toplijoj boji. Pesma je kratka, jednostavna i dočekana sa oduševljenjem. Njeno nadahnuće i značenje nisu nepoznati ovoj publici. Svi znaju da je delom posvećena jedinom članu prvobitne postave *Pink Flojda* koji večeras nije na sceni.

Završna kompozicija neizbežna je i očekivana. Da je nisu odsvirali, to bi se smatralo svetogrđem. „*Comfortably Numb*“ je bila deo albuma „*The Wall*“, konceptualne priče o vrtoglavoj propasti jedne rok zvezde. Voters i Gilmor ponovo dele vokalne dužnosti dok pevaju kako istrošeni muzičar klizi u stanje udobne, drogom izazvane nirvane. A onda Gilmor pruža iščekivani tren dobitka premije – gitarski solo koji vodi pesmu do veličanstvenog, holivudskog vrhunca, kakav su mnogi rok bendovi kasnije nestručno pokušali da preotmu. Zvuči grandiozno, spektakularno, a opet, začudno potresno.

Smireno ozbiljni izrazi lica pretvaraju se u osmehe olakšanja dok četvorica članova grupe prilaze središnjem delu scene. Već zagrlivši Mejsona i Rajta, Voters gestikulira prema Gilmoru, koji deluje kao da mu je neprijatno. Na Votersovim usnama prepoznaje se reč: „Dođi.“ Gitarista se neodlučno prepušta zagrljaju i ponovo okupljeni članovi benda *Pink Flojda* zajednički se poklanjaju publici. Slogan ispisan na transparentu u publici savršeno opisuje ovaj trenutak: „*Pink Flojda* ponovo zajedno! Svinje su poletele!“

U petnaest minuta posle jedanaest sati, ser Pol Makartni izlazi na scenu kako bi odsvirao završni deo koncerta „Lajv

ejt“. Međutim, čak ni on ne uspeva da odvoji misli publike od onoga što se prethodno odigralo. U SAD odmah počinju spekulacije o unosnim povratničkim turnejama, a možda i novom albumu *Pink Flojda*. U Britaniji, list *Gardijan*, uz mnogo manje poštovanja, ipak priznaje da iako članovi grupe izgledaju „kao stariji partneri u nekoj računovodstvenoj firmi... dvadeset četiri godine pošto su poslednji put delili scenu, oni i dalje zvuče fantastično“.

Na kanadskom delu koncerta „Lajv ejt“, u Beriju, stari saradnik grupe *Pink Flojd* i koproducent njihovog albuma „*The Wall*“ Bob Ezrin, uzbuđeno je promatrao nastup na televiziji u prostoru iza scene. „Mislim da je bilo zapanjujuće. Tako nastaju legende“, oduševljeno je pričao Ezrin nekoliko nedelja kasnije. „Bio sam tako preplavljen radošću i da... moram da priznam, zaplakao sam. Onda sam polako postao svestan da svi ostali u prostoriji gledaju mene kako gledam *Pink Flojd*.“

Za sledbenike sastava, predstavnike diskografskih kuća, sentimentalne bivše saradnike i sve ostale, „Lajv ejt“ je doneo nadu za dugotrajno pomirenje. Dejvid Gilmore je ubrzo ugušio svaku takvu pomisao. „To je za mene prošlost. Završio sam s tim. Nemam nikakvu želju da se vraćam nazad“, rekao je on. „Divno je što smo ostavili za sobom jedan deo te ogorčenosti, ali nećemo ići dalje.“

Pre početka proba za nastup na koncertu „Lajv ejt“, Dejvid Gilmore i Rodžer Voters su poslednji put proveli neko vreme zajedno 23. decembra 1987, po rečima gitariste, „da istresemo uslove razvoda“. Našavši se u Gilmorevoj kući – u studiju na brodu, njih dvojica su uz pomoć računovođe i kompjutera zaokružili dogovor oko pravnih dokumenata koji se odnose na korišćenje imena *Pink Flojd*.

Prethodno, Voters je pokrenuo tužbu protiv Gilmorea i Mejsona, uveren kako je ime grupe trebalo prepustiti istoriji posle njegovog zvaničnog napuštanja 1985. godine. Skoro dvadeset godina Voters je bio glavni autor u redovima sastava i idejni

tvorac konceptualnih albuma kao što su „*Dark Side of the Moon*“ ili „*The Wall*“. On je pisao najveći deo tekstova i, po sopstvenim rečima, „upravljao bendom“. Odbivši da popuste pred njegovim zahtevima, Gilmor i Mejson su nastavili pod imenom *Pink Flojd*. Tri meseca pre tog završnog sastanka, oni su objavili album „*A Momentary Lapse of Reason*“ i angažovali Ričarda Rajta da im se pridruži na koncertnoj turneji koja je usledila. Dva meseca kasnije, uprkos Votersovim optužbama da se radi o „čistom falsifikatu“, album je dostigao platinasti tiraž. Bila je to potvrda kako je ime *Pink Flojd* dovoljno jako da pregrmi odlazak čak i ključnog člana.

Opet, nije bilo ni prvi put da grupa ostane bez nekoga. Na koncertu „Lajv ejt“, Rodžer Voters je podsetio sve kako jedan član grupe ipak nedostaje te večeri, posvećujući pesmu „*Wish You Were Here*“ – „...svima koji nisu ovde, a naročito, naravno, Sidu.“

Sid Baret (*Syd Barrett*), nekada glavni pevač, gitarista i lučonoša grupe *Pink Flojd*, napustio je i bend i čitav muzički biznis još pre više od tri decenije. Dok su njegovi bivši saborci svirali pred preko 100.000 obožavalaca u Hajd parku, i više od dve milijarde televizijskih gledalaca širom sveta, Sid Baret je sedeo u svojoj skromnoj kući u predgrađu Kembridža. Po sopstvenom zahtevu, Baret više nije održavao kontakt s grupom *Pink Flojd*, niti je želeo da ga neko podseća na vreme provedeno u bendu. Za njega je sve to odavno bilo završeno.

DRUGO POGLAVLJE: BESKRAJNO LETO

„Sloboda je ono za čime ja tragam.“

Sid Baret

Vest je objavljena četiri dana kasnije. U petak 7. jula 2006. umro je Sid Baret. Kao uzrok smrti naveden je rak pankreasa, iako je njegovo zdravlje već odavno postepeno slabilo. Sidova porodica obavestila je Dejvida Gilmora, a on je novosti preneo dalje, nekadašnjim kolegama iz grupe i drugim ljudima iz najužeg kruga oko *Pink Flojda*. Poštujući želje Sidove porodice, niko od članova *Pink Flojda* nije se susreo, niti razgovarao sa Sidom dugi niz godina. Kada je javnost konačno upoznata sa ovom vešću u utorak 11. jula, Baretove fotografije pojavile su se na naslovnim stranama novina širom sveta. Bila je to izuzetna reakcija, bez presedana, na smrt čoveka koji ništa nije snimio više od trideset godina i isto toliko dugo nije progovorio ni reč o vremenima kada je bio pop zvezda.

U proleće 1968. grupa *Pink Floyd* rastala se od svog originalnog pevača, gitariste i prijatelja iz detinjstva. Tih dana Dejvid Gilmore već se pridružio bendu kako bi obezbedio neku vrstu muzičke stabilnosti, jer su Baretu zloupotreba droga i

sve nezgodnija narav učinile vrlo nepouzdanim. U januaru te godine, krenuvši na jedan nastup, ostatak benda jednostavno je doneo odluku da ne svrati po Sida. Ova odluka imaće dubok uticaj na ostatak njihovih života.

Nedelju dana pre nastupa *Pink Flojda* na koncertu „Lajv ejt“ list *London ivning standard* poslao je svog novinara do Baretove kuće u Oksfordu da pokuša da dobije intervju od odbeglog bivšeg pevača benda. Baret je odbio da otvori vrata. Njegova sestra Rouzmeri otkrila je da je obavestila Sida o skorašnjem okupljanju *Pink Flojda*, ali je on odgovorio bezizražajnim pogledom. „To je za njega neki drugi život“, objasnila je ona. „Drugi svet i drugo vreme.“ Nadimak Sid, koji je stekao u tom prethodnom životu, takođe je odbačen. Već dugo, Sid je bio ponovo znan samo kao Rodžer Baret.

Bezlična gradska kuća, na Trgu Svete Margarete br. 6 u Kembridžu, gde je Baret proveo poslednje godine svoga života, odaje vrlo malo o ličnosti svog jedinog stanara. Nema ni traga onom spoljnom sjaju obožavanom od strane rok zvezda svih generacija: kroz proreze u zavesama ne vide se zidovi ispunjeni zlatnim pločama, niti su na prilazu parkirani skupoceni sportski automobili. Ipak, nema ni zapuštenosti, možda očekivane, pod utiskom glasila i poluistina šaputanih o duševnom stanju vlasnika. Baret je ovde živio sam još od smrti svoje majke 1991. Nikada se nije oženio, nije imao dece niti stalni posao na duže vreme od kada je njegov alter ego napustio *Pink Flojld* krajem šezdesetih godina prošlog veka.

Povremeno bi se dogodilo da spoljašnji svet posegne ka njegovom izolovanom kosmosu. Fotografije mornarskoplavih ulaznih vrata zapljusnule bi novinske stranice uz slike samog vlasnika kuće. Uhvaćen nespreman na sopstvenom pragu ispred fotografa, Sid bi uvek delovao zbunjeno, ponekad ljutito ili uplašeno, uvek poluodeven, otkrivenog sredovečnog stomačića. Svaki pogled na njegovu usporenu pojavu dodavao je još materijala većitoj vodenici tračeva o Sidu Baretu.

Sid je preživljavao ovakve napade svaki put kada bi njegova prošlost postala zanimljiva tema za savremene događaje. Kada su se *Pink Floyd* okupili bez njega kako bi svirali na koncertu „Lajv ejt“, bilo je neizbežno da se novinari obruše. Prethodno, tokom medijske histerije koja je pratila *acid house* rejevove kasnih osamdesetih, Baret je tabloid *News of the World* isticao kao upozoravajući primer opasnosti uzimanja LSD-a. Naravno, znali su da ih on nikada ne bi tužio. Ali opet, ko je uopšte znao šta bi on mogao da uradi? Susedi su pričali o samrtničkim kriticima koji se usred noći čuju iz kuće. Drugi su svedočili da su ga čuli kako laje poput psa. Međutim, od početka devedesetih, Rodžer Baret jednostavno je provodio dane u slikanju, čitanju i odlasku biciklom do tamošnjih prodavnica. Vodio je tih, mada ne sasvim usamljenički život. Posle svakog napada na njegovu privatnost, gužva bi se redovno ponovo smirila i Sida bi ostavili na miru, uz tek povremenog nepozvanog obožavaoca da pokuca na plava vrata.

Ipak, bez obzira na kontekst, fotografije starog Sida Baretu koje bi osvanule u tim novinskim člancima i dalje su bile neporecivo privlačne. Iste slike pojavile su se posle njegove smrti. Napravljene skoro četrdeset godina ranije, prikazivale su Sida skockanog u najbolju odeću s Kings rouda, nemirne kose raščeljene poput oreola, očiju uprtih u objektiv. Kao prototip rok zvezde na putu propasti, koji će, od tada, bezbrojni imitatori pretvoriti u kliše.

„On je bio neko koga su ljudi primećivali kada prođe ulicom“, seća se Dejvid Gilmore svog prijatelja iz detinjstva. „Sid je imao tu harizmu, posebnu vrstu magnetizma.“

Zajednička istorija trojice glavnih junaka priče o grupi *Pink Floyd*, Baretu, Votersu i Gilmoreu, neopozivo je vezana za grad njihove mladosti.

Ugled Kembridža kao sedišta nauke seže čak do trinaestog veka. Uz upečatljivu arhitekturu svojih koledža i reku Kem koja vijuga kroz grad, on je zadržao onu posebnu vrstu tradicionalno engleske atmosfere. Međutim, nasuprot toj dopadljivosti, krajolik oko grada ispunjava neravan močvaran teren. Ovakvo okruženje od samog početka je natapalo muziku grupe *Pink Floyd*. Naslov njihovog prvog albuma, „*The Piper at the Gates of Dawn*“ („Gajdaš pred kapijom zore“) preuzet je iz knjige Kenta Grejama „Vetar u vrbaku“. Radnja ovog romana za decu iz 1908. smeštena je na obalu reke pastoralne Engleske. U istoi-menom poglavlju te knjige dve antropomorfne životinje, junaci romana, kreću na čudesno duhovno putovanje. „*Grantchester Meadows*“, nežno odsvirani solistički deo Rodžera Votera u okviru albuma „*Ummagumma*“, nazvan je po predivnom, gusto pošumljenom predelu kraj obale reke južno od grada, nedaleko od kuće porodice Dejvida Gilmora.

U vreme dolaska na svet trojice glavnih „floydovaca“, Kembridž je bio, kako to danas kaže jedan od njihovih poznanika iz detinjstva, „mesto u kome se određena vrsta ekscentričnosti smatrala prihvatljivom. Sretali biste sve te briljantne, ali prilično čudne ljude, poput Frensis Krika koji je otkrio DNK, kako se voze biciklom niz ulicu.“ Sidov otac takođe je spadao u prepoznatljive, ekscentrične ličnosti, često viđene u vožnji biciklom niz Hils roud.

Doktor Artur Maks Baret, svima znan kao Maks, bio je univerzitetski demonstrator na patologiji pri lokalnoj bolnici *Adenbruk*. Kasnije, on će zauzeti mesto na katedri za anatomiju u okviru univerziteta. U slobodno vreme, zapaženo se amaterski bavio slikarstvom i botanikom, uz privilegiju posedovanja sopstvenih ključeva za gradske botaničke bašte. Iskazujući muzički talenat, po čemu će njegov sin biti mnogo poznatiji, dr Baret je, pored toga, bio i član Društva filharmoničara Kembridža.

Njegova supruga Vinifred Gareth bila je praunuka Elizabet Gareth Anderson, koja je 1865. postala prva engleska lekarka.

Baretovi su imali petoro dece: Alana, Donalda, Rut, Rodžera (kasnije poznatijeg kao Sid) i Rouzmeri. Sid je rođen 6. januara 1946. u prvoj porodičnoj kući, na Glison roudu br. 60, nedaleko od centra Kembridža. Tri godine kasnije, porodica se preselila u obližnji Hils roud br. 183. i veću kuću s pet spavaćih soba.

Svega nekoliko minuta hoda od novog doma porodice Baret, nalazio se Rok roud, ulica u kojoj se skrasila porodica Džordža Rodžera Votersa kada je on imao samo dve godine. Rodžerov otac Erik Flečer Voters odrastao je u okrugu Daram, kao unuk rudara i istaknutog aktiviste Laburističke stranke. Erik Voters je postao učitelj, a kao pobožni hrišćanin, uz „prigovor savesti“ odbio je da pristupi vojsci po izbijanju rata. Umesto toga, kao dobrovoljac je vozio ambulanta kola tokom nemačkih napada i postao član Komunističke partije. Ipak, negde na pola Drugog svetskog rata Erik se predomislio i odlučio da se prijavi za vojsku. Tako je, kao potporučnik, pristupio Londonskom puku 8. bataljona Kraljevskih strelaca.

Rodžer Voters je rođen 6. septembra 1943. Imao je jednog starijeg brata, Džona. Njihova majka Meri Vajt takođe je bila učiteljica. Kada je Erik poslat preko mora, na ratište, ona se sa sinovima preselila u Kembridž iz Grejt Bukema u Sariju, verujući da će dalje od Londona biti sigurniji od nemačkih bombardovanja.

Erik Voters je proglašen nestalim, uz pretpostavku da je poginuo, 18. februara 1944. tokom savezničkog desanta na Ancio na italijanskoj obali, nedaleko od Rima. Rodžer je tada imao svega pet meseci.

Dejvid Džon Gilmor je došao na svet 6. marta 1946. Dom Gilmorovih u to vreme bio je u selu nadomak Kembridža, u Tramptonu. Porodica se selila nekoliko puta, sve dok se konačno nisu skrasili u Grantčester medousu br. 109, u oblasti Njuhem kraj reke Kem, kada je Dejvid imao deset godina. Njegov otac Dag i majka Silvija upoznali su se na koledžu Homer-ton u Kembridžu, gde su se oboje pripremali za nastavnike. Silvija će postati filmski montažer i na kraju raditi za BBC. Dag

Gilmor je postao vanredni profesor zoologije na univerzitetu. Gilmorovi su dobili četvero dece: Dejvida, njegovu braću Pitera i Marka i sestru Ketrin.

„Kembridž je bio divno mesto za odrastanje“, kaže Gilmor. „Nalaziš se u gradu kojim vlada obrazovanje, okružen pametnim ljudima. S druge strane, Kembridž ima tu ruralnu oblast koja se prostire praktično skoro do samog centra. Mnogo odličnih mesta za okupljanje drugara.“

Iako se Gilmor toga ne seća, njegov prvi susret s Baretom i Votersom odigrao se kada su ih svu trojicu roditelji upisali u umetničku sekciju, subotom ujutru, na koledžu Homerton. Voters i Baret pohađali su Osnovnu školu *Morli memorijal*, gde je Meri Voters bila učiteljica. Već tada, Sidovi su talenti postali očigledni. Iako se najviše isticao darom za oponašanje drugih, on i njegova sestra Rouzmeri (uglavnom poznata kao Rou) podelili su glavnu nagradu za sviranje klavira kada je Sid imao sedam godina.

Nik Baraklaf, takođe nekadašnji učenik škole *Morli memorijal*, koji je kasnije postao muzičar i voditelj na *BBC-ju*, seća se Sida: „Bio je izuzetno lep i umetnički nastrojen momak. Moja sestra je išla s njim u odeljenje. Imali su deset ili jedanaest godina kada su dobili zadatak da naslikaju svoje viđenje vrelog letnjeg dana. Većina učenika naslikala je žuto sunce ili plažu. Rodžer, kako su ga tada još uvek zvali, nacrtao je devojkicu koja leži na plaži u bikiniju dok po njoj kaplje sladoled na štapiću. Delovalo je to vrlo napredno za njegov uzrast.“

Sva trojica dečaka prošla su uspešno test „11 plus“, tada obavezan ispit kojim su se školska deca u Britaniji delila na one koji su se smatrali dovoljno inteligentnim da pohađaju gimnaziju, i one koji su upućivani u druge srednje škole. „Moj otac je bio nastavnik u osnovnoj školi“, seća se Baraklaf, „a oba Rodžera su, u različito vreme, dolazila kod njega na pripreme za ispit.“

Voters je 1954. godine upisan u Gimnaziju za dečake Kembridžsira (ranije poznatu kao Oblasna kembrička škola) na Hills

roudu. Danas obnovljena kao *Hills Road Sixth Form College*,* Oblasna je bila, po rečima jednog bivšeg učenika, „državna gimnazija koja je zamišljala da je privatni koledž, sa sve rektorima, svečanim kapama i sadizmom nastavnika“. Škola se ponosila visokim akademskim dostignućima svojih učenika i jednako impresivnim brojem kasnije svršenih studenata Oksbridža.**

Rodžer se isticao kao sportista: golman školske reprezentacije u kriketu i „otvarač“ u ragbi timu. Upisan je, isprva protivno svojoj volji, i u školske „Kadete“, pa je neko vreme vikende provodio na vežbalištima Kraljevske mornarice i ratnom brodu *Gang*. Deo obuke podrazumevao je i sticanje veštine gađanja, čemu je Rodžer bio mnogo skloniji. Međutim, iako je bio pametan i duhovit, njegov oštri jezik umeo je da okrene druge učenike protiv njega. Barem jednom je dobio batine od svojih kolega. „Mislim da su me svi unaokolo otvoreno mrzeli“, priznao je Voters kasnije.

„Rodžer je bio jedan razred stariji od mene“, seća se nekadašnji đak Oblasne Šejmus O’Konel. „Ja sam se družio s momkom po imenu Endru Rolinson, a zvali smo ga Vila [*Willa*]; bio je blizak Rodžerov prijatelj. Moj odnos s Rodžerom bio je pomalo napet jer se on nije uvek baš najprijatnije ponašao. Ipak, smatrali smo jedan drugog prijateljima.“

Kasnije, u napadu ozlojeđenosti i umorivši se od „Kadeta“, Rodžer je jednostavno vratio svoju uniformu i odbio da učestvuje u daljoj obuci, što je dovelo do „nečasnog otpuštanja“. Još jedan bivši učenik Oblasne, Tim Renik, koji će kasnije raditi s grupom *Pink Flojd* kao drugi gitarista, seća se skandala: „Ja sam neku godinu mlađi od Rodžera, ali čitava škola je znala za taj događaj. Izazvao je priličnu buru. Iako se sa sigurnošću sećam da se Rodžer pozvao na prigovor savesti.“

* Engl.: *Sixth Form* – u školskom sistemu Britanije, naziv za dve završne godine srednjeg školovanja. (Prim. prev.)

** Engl.: *Oxbridge* – zajednički naziv za dva istaknuta britanska univerziteta, Oksford i Kembridž. (Prim. prev.)

Votersova iskustva iz detinjstva redovno će se pojavljivati kao teme pesama grupe *Pink Floyd*, ostavljajući i najpovršnijem slušaocu malo sumnje u vezi s njegovim osećanjima prema životu u školi.

„Rodžer je podnosio školovanje uz stav: 'Moraš proći kroz to i izvući koliko god možeš koristi'“, pričala je njegova majka Meri Voters.

„Mrzeo sam svaki trenutak u školi, osim utakmica“, uporan je Rodžer. „Ustrojstvo u školama bilo je veoma surovo. Vodili su se predratnim pravilima, da prokleta radiš samo ono što ti se kaže. Mogli smo jedino da se pobunimo protiv toga. Čudno je kako bi se uvek svi okomili na one najslabije. Isti klinici podložni maltretiranju siledžija bili su i meta maltretiranja nastavnika. Kao kada zveri nanjuše krv. Odmah se usmere ka žrtvi. Većina nastavnika behu prave svinje.“

„Uvek sam pretpostavljao da je album 'Wall' posvećen nastavnicima iz Oblasne“, kaže Nik Baraklaf, koji je bio generaciju iza Rodžera u školi. „Upravitelj je tada bio izvesni gospodin Igling. Još uvek ga smatram najstrašnijim čovekom koga sam ikada upoznao. Dva Rodžera su se našla usred svega toga.“

Školovanje posle Drugog svetskog rata odigravalo se u okviru obrazovnog sistema koji je kaskao za vremenom, bio opterećen predratnim stavovima i slabo prilagođen novoj generaciji što je odrastala u miru i relativnom prosperitetu kakav njihovi roditelji nisu sebi mogli da priušte. Kasne pedesete godine prošlog veka predstavljale su doba mogućnosti za tinejdžere kakve nikada ranije nisu postojale.

Napadajući školski sistem, Voters je kasnije opisivao događaj koji simboliše njegovo nepoštovanje autoriteta. Odlučan da se osveti školskom baštovanu zbog neke stvarne ili izmišljene uvrede, on je sa grupicom zaverenika krišom ušao u školski voćnjak. Poneli su merdevine i odabrali omiljeno drvo omraženog baštovana. Popeli su se i izgrizli svaku jabuku na tom drvetu, pazeći pri tome da one ostanu na granama. Opisujući

ovu zgodu za časopis *Mjuzišn* tridesetak godina kasnije, Voters se s ponosom sećao „ispunjenosti osećajem istinskog dostignuća“ posle pažljivo osmišljenog nestašluka.

Tri godine iza Votersa, napredovanje Sida Baretta kroz istu školu obeležili su velika strast prema slikarstvu i oduševljenje poezijom i dramom. Iako je i on pokazivao izlive nepoštovanja autoriteta, Baret je posedovao šarm kojim se izvlačio iz nevolja. Bio je pametan, lep i, po Gilmorevim rečima, „bistar tip, vrlo širokih sposobnosti“. Pored svega, Sid je poštovao i uobičajena pravila, pa je dosegao i status vođe patrola u okviru lokalnih izviđača.

Junu 1961. šesnaestogodišnji Sid započeo je vezu sa Elizabet Gauzden (koju su svi znali kao Libi), učenicom obližnje Kembričke devojačke gimnazije. „Sid je, u stvari, već imao devojku“, seća se Libi. „Lepuškastu bezazlenu Nemicu po imenu Verena Fransis. Međutim, nešto je zavarničilo između nas dvoje. Imao je običaj da kaže: 'Ti nisi najlepša, ali si najzabavnija devojka koju sam upoznao.' Bio je divan dečko. Svi su ga obožavali.“

Džon Gordon je prvi put sreo Sida u slikarskoj sekciji škole. „On je zablistao od prvog dana. Imao je dužu kosu od svih. Uvek je nastavnicima govorio ono što misli, a imao je običaj i da napusti čas ako bi ga prekorevali.“

Sid je često odbijao da oblači školsku uniformu, a isticao se i po tome što je cipele nosio bez pertli. Ovu naviku preneo je i u odraslo doba. Kako su ga roditelji ohrabivali, Sid se oduševljeno prepuštao kreativnom iskazivanju začetom još u osnovnoj školi, na večerima javnog govorništva i čitanja poezije. Međutim, njegovo odrastanje bilo je narušeno 11. decembra 1961. kada je umro doktor Baret. „Njegov otac je bio dugo bolestan“, kaže Libi Gauzden. „Imao je rak. Bilo je to veoma bolno, pa je smrt donekle predstavljala i olakšanje za decu jer su do tada bili svedoci očevih velikih patnji. Sid je divno pisao dnevnik. Svakoga dana ispunjavao je velike stranice sveske.

Međutim, na dan smrti svoga oca, samo je napisao: 'Jadni tata je danas umro.'

Uticaj očeve smrti na Sida bio je predmet promišljanja mnogih analitičara. Dejvid Gilmor, koji je u to vreme provodio mnogo vremena sa svojim prijateljem, kaže da „Sid nikada nije govorio o tome. Ljudi tvrde da ga je očeva smrt izmenila, ali u to vreme bilo je teško primetiti bilo kakvu promenu“.

„Nisam poznao Sidovog oca ili njegovu braću, tako da ne znam kako su odgajani muškarci te porodice“, seća se Džon Gordon. „Sid je uvek delovao prizemnije od mene, a imao je više slobode i više iskustva. Kada mu je umro otac, činilo se da je spremno prihvatio veću odgovornost.“

Kada su se njegova starija braća odselila iz doma u Hills roudu br. 183, Sid je preuzeo veliku sobu u prednjem delu kuće, dok je majka preostale spavaće sobe izdavala stanarima, većinom studentima. Među njima bi se našao i poneki britanski aristokrata, pa čak i jedan budući premijer Japana.

Votersova, pa donekle i Baretova pobuna protiv autoriteta, najzad je dobila i zvaničan povod. Uz pojavu hita „*Rock Around the Clock*“ Bila Haleja i njegovih *Kometa* 1955. godine, mediji su ozvaničili pojam „tinejdžera“ i, za njih osmišljene, zvučne kulise odrastanja zvane – rokenrol. Dve godine kasnije Elvis Presli će novoj muzici podariti ikonografiju i postati uzor novih generacija. Sidov brat Alan svirao je saksofon u „skiffle“* grupi, a sam Sid drndao je ukulele pre nego što je majku ubedio da mu kupi akustičnu gitaru marke hofner.

„Posle škole, Sid i ja smo se nalazili u hodniku i odlazili kod njega, jer je živeo skoro preko puta“, seća se Džon Gordon. „Moj otac je bio muzičar, ali deo mene nije želeo da se poistovećuje sa ocem, pa sam izbegavao časove klavira i umesto toga

* *Skiffle* – vrsta ranog rokenrola u Britaniji, svirana uglavnom na ručno pravljenim instrumentima. (Prim. prev.)

vežbao gitaru sa Sidom. On je uspevao da nabavi neke američke ploče iz uvoza, a i ja sam imao starijeg strica koji je donosio singlove Bila Haleja i Edija Kokrana. Nosio sam te ploče kod Sida, gde smo pokušavali da naučimo da sviramo gitaru uz njih. Sid je voleo razne izvođače. Svi danas pričaju kako je obožavao Boa Didlija, ali njegov ukus je bio mnogo sveobuhvatniji.“

Četrnaestogodišnji Voters, iako idealnih godina za rokenrol, bio je isprva oprezan prema novoj modi. Umesto toga, njegov muzički ukus kretao se u pravcu diksilend džeza i bluz izvođača poput Besi Smit. „Sve osim rokenrola“, priznaće on kasnije. Pošto je od ujaka dobio gitaru, Voters se privremeno posvetio časovima klasične gitare kod jedne lokalne profesorke, ali priznaje da je ubrzo odustao jer „boleli su me prsti, i bilo mi je suviše teško“.

U međuvremenu, Dejvid Gilmore nimalo nije delio sumnjičavost svog budućeg kolege prema rokenrolu. „Nisam siguran da li je *Rock Around the Clock* bila baš prva ploča koju sam nabavio, ali sigurno je bila jedna od prvih“, kaže on. (Kasnije je otkrio da je primerak te ploče uništila porodična dadilja kada je slučajno sela na nju.) Gilmore je mnogo više obuzeo zvuk pesme Elvisa Preslija „*Heartbreak Hotel*“, godinu dana kasnije. Kod kuće, njegovi roditelji su imali lepu kolekciju ploča sa brojnim izdanjima bluzna na 78 obrtaja. Poput Votersa i Bareta, i on je otkrio Radio Luksemburg, čiji je raznoliki izbor muzike odudarao od okvira dopuštenih bilo kojoj postojećoj stanici u Britaniji. „Bilo je tu svakakvog čudnog zvuka“, koji će izvršiti odlučujući uticaj na čitavu generaciju budućih engleskih rok muzičara.

Gilmoreovo muzičko obrazovanje bilo je u toku, a njegovo pravo obrazovanje počelo je već s pet godina, kada su ga poslali u internat. Dag Gilmore je odlučio da se na šest meseci odmori od univerziteta u Kembridžu i ode sa Silvijom u Viskonsin na američkom Srednjem zapadu. Deca su odaslata u Stipl Klejdon u Bakingemširu, gde će ostati sve do kraja naredne školske godine.

„Moji roditelji su veoma voleli jedno drugo i uživali zajedno, ali iskreno, mislim da smo im mi prilično smetali“, pričao je Gilmor za časopis *Modžo* 2006. „Išli smo zajedno na letovanja dok smo bili veoma mali, ali čim bismo dovoljno porasli da mogu da nas pošalju negde drugde, kao što su izviđači, više nikada nismo odlazili na zajedničke odmore. Godinama kasnije, Gilmor je otkrio pisma i dnevnike iz tog vremena koji su mu pokazali da su on, njegova braća i sestra ostali u Bakingemširu i neko vreme pošto su se roditelji vratili u Kembridž. „Takve stvari su tada delovale potpuno prirodno. Tek kasnije pomisliš: 'Čekaj malo! Ovo baš i nije tako bajno.'“

Sa jedanaest godina, kada je Baret ušao u Oblasnu, Gilmora su upisali u Školu za dečake *Pers*. Smeštena svega nekoliko ulaza dalje od kuće Sidove porodice, *Pers* je bila plaćena škola vođena strogim principima. Među nekadašnjim učenicima bio je i ser Piter Hol, osnivač Kraljevske šekspirovske trupe i direktor Kraljevskog narodnog pozorišta. Škola *Pers* osnovana je još u sedamnaestom veku. Četvrtinu učenika činili su korisnici internata, a svi koji su je pohađali bili su obavezni da prisustvuju vanrednim časovima subotom ujutru. Sve ovo je doprinosilo atmosferi „prilično ohole privatne škole“, po rečima jednog bivšeg polaznika.

Iako po prirodi bistar, Gilmor je imao nedovoljno ozbiljan pristup školovanju. „Bio sam lenj“, priznaje on danas. Elvis je možda bio prvi uticaj, međutim, tek je pojava dueta braće Everli (*Everly Brothers*) koji su svirali gitare i pevali visoke harmonske sklopove, i njihovog prvog hita, „*Bye Bye Love*“, presudila da se i sam Gilmor ozbiljno prihvati sviranja.

„Obožavao sam Everlije. Kada sam imao trinaest godina, sin naših prvih komšija dobio je gitaru na poklon. On apsolutno nije imao ni sluha ni bilo kakvog zanimanja za muziku. Pozajmio sam gitaru od njega i nikada mu je nisam vratio. Počeo sam da drndam po kući, što je prilično obradovalo moje roditelje,

pa su mi kupili pesmaricu i ploču Pita Sigeru. Bile su to zaista divne osnovne lekcije.“*

Sa Sigerovim uputstvima za rukovanje mukotrпно se borio i Gilmoreov prijatelj Rejdo Klous, koji će kasnije, pod srednjim imenom Bob Klous, postati član rane postave *Pink Flojda*.

„Dejvid i ja se poznamo od rođenja“, kaže Klous. „Naši očevi su se poznavali pre nego što su zasnovali porodice. Ne sećam se da sam mu ja baš davao časove, ali sećam se kako smo slušali tu ploču Pita Sigeru i pokušavali da namestimo signal Radio Luksemburga. Čuli bismo neki snimak i pitali se: 'Kako se ovo svira?' Onda smo pokušavali da otkrijemo. Pjesma 'Walk Don't Run' grupe *Venčers (Ventures)* bila je jedna od tih stvari. Dejvid ju je odmah skinuo, dok je nama ostalima trebalo mnogo duže.“

Klous je takođe bio učenik Oblasne: „U to vreme život nam se potpuno vrteo oko škole. Sid je bio godinu iza mene, a Rodžer Voters godinu ispred. Svi smo imali vrlo sličan muzički ukus. Neko vreme ja sam bio prilično zaluden za džez, ali samo za stvari snimljene pre 1935! Onda sam prešao na Džanga Renarta.** Rodžer se ložio na Džimija Duprea. Međutim, trenutak pravog prosvetljenja bilo je otkriće bluza. Sećam se kada sam ušao u prodavnicu ploča posle škole i pronašao Ledbelijevu ploču.*** Nisam znao o čemu se radi. Jednostavno mi se dopalo

* *Pete Seeger* (1919–2014) – američki folk pevač i društveni aktivista, jedan od najistaknutijih predstavnika tzv. protestne pesme. Poznat i po žestokoj kritici Dilanovog prelaska na „električnu“ muziku. Navodno je pokušao sekirom da preseče kablove tokom Dilanove svirke na Njuport festivalu. „Nisam mogao da čujem reči“, pravdao se kasnije. (Prim. prev.)

** *Django Reinhardt* (1910–1953) – francusko-belgijski gitarista romskog porekla. Jedan od najznačajnijih džez muzičara dvadesetog veka.

*** *Huddie William Ledbetter* (1888–1949) – američki bluz i folk pevač moćnog glasa i virtuoz na dvanaestožičanoj gitari, a svirao je i harmoniku i klavir. (Prim. prev.)

njegovo ime. Prodavac mi je dopustio da preslušam ploču u kabini. Čuo sam suštinu svega što sam ikada voleo u muzici zbijenu u taj zvuk.“

Kada je Ledbeli postao zajednički miljenik Klousa, Gilmore i Votersa, ovaj poslednji je otkrio da njegova najnovija muzička interesovanja ne nailaze na odobravanje kod kuće. Od svoje dvanaeste godine Rodžer je redovno posećivao džez svirke u lokalnoj koncertnoj sali nekadašnje Žitne tržnice (*Corn Exchange*), međutim, za razliku od Sidove majke, Meri Voters nije poklanjala pažnju muzici.

„Tvrđila je da uopšte nema sluha“, seća se njen sin. „Nju uopšte nije zanimala umetnost. Bila je veoma okrenuta politici. Politika joj je bila važnija od bilo čega. U svakom slučaju, ja nisam ohrabrivan da se bavim muzikom, bilo u školi bilo kod kuće.“

Iste godine kada je Sid Baret izgubio oca, 1961, porodični život Dejvida Gilmore doživeo je veliki preokret. Kao deo pojave opštepoznate pod nazivom „odliv mozgova“, u kojoj su britanski intelektualci odvlačeni u inostranstvo primamljivim akademskim položajima, Dagu Gilmoru je ponuđeno mesto na Univerzitetu u Njujorku, gde će biti postavljen za profesora genetike. On i Silvija su odlučili da odu na godinu dana. Dejvidov desetogodišnji brat Mark otišao je s njima, dok su ostala deca ostavljena u Britaniji. Sestra Ketrin već je pohađala fakultet. Petnaestogodišnji Dejvid bio je pozvan da krene za SAD, ali već napaljen mogućnošću da se bavi muzikom kod kuće, on je odlučio da ostane u Kembridžu kao podstanar kod jedne porodice. Ostavljen bez nadzora, Gilmor je lako pronalazio načine da odlazi na svirke umesto da uči za ispite. Voters, Baret i Gilmor, momci sličnog akademskog porekla, sada su imali zajedničko i to što su, bez prisustva očeva, nezavisno kretali ka petljanju oko početaka nečega što će s vremenom postati grupa *Pink Flojd*.

* * *

Iako je Gilmor prvi među njima prigrlio rokenrol, njegovi budući saradnici u grupi nisu mnogo zaostajali u potrazi za buntovničkim protivotrovima za ograničenja školskog života u Kembridžu, makar i bez Elvisovog bodrenja. Nije čudno što Votersov pedantni napad na školski voćnjak deluje više kao umetnička vragolija nego prost vandalski čin. Kao univerzitetski grad, Kembridž je bio u savršenom položaju da prihvati uticaj nove nekonformističke škole američkih „andergraund“ pisaca i pesnika „bit generacije“. Trojica pisaca o kojima se radilo, Alan Ginzberg, Džek Keruak i Vilijam Barouz, uvek su se protivili zajedničkom imenu rečima: „Trojica prijatelja ne čine generaciju.“ Ipak, oni su delili dovoljno sličnih pogleda da opravdaju poređenja. Ginzbergova zbirka „Urlik i druge pesme“ (1956) i Barouzov roman „Goli ručak“ (1959) osvojili su pažnju najšire javnosti zahvaljujući suđenjima po osnovu američkih zakona o „skarednosti“. Međutim, tek je Keruakov roman „Na putu“, najzad objavljen 1957, po okončanju suđenja „Urliku“, učvrstio široku popularnost „bit generacije“. Priča o romantičnom lutalici koji uskače u teretne vozove i stopira preko Amerike, gutajući pilule i uživajući u neobaveznom seksu uz muzičku podlogu „bi-bap“ džeza, postala je obavezna lektira pametnih tinejdžera tokom odrastanja u univerzitet-skom gradu.

Mahnita kreativnost, nekonformistički stav i duh avanture „bit pesnika“ bili su prijemčivi za Baretu i Votersa. U pismima svojoj devojci Libi Gauzden, Baret se oduševljava romanom „Na putu“. Eksperimentišući sa sopstvenim izgledom, on je usvojio uniformu sačinjenu od crnih pantalona i ribarskih džemperu, omiljenih među studentima umetnosti i obožavaocima džeza. Neko vreme posle očeve smrti počeo je sebe da naziva „Sid Bit“ pri čemu je ime „Sid“ preuzeto od izvesnog

Sida Baret, bubnjara džez benda koga je susretao na svirkama u lokalnim klubovima. Njih dvojica nisu imali nikakve rodbinske veze.

„U to vreme postojala je zamisao o putovanju na istok u potrazi za avanturama“, objašnjavao je, godinama kasnije, Voters.

Endru „Vila“ Rolinson pratio je Votersa i druge na raznim putovanjima po Evropi. „Uzeli smo auto Rodžerove mame i vozili se do Istanbula preko Francuske, Italije i Grčke“, seća se on. „Trebalo nam je oko tri meseca.“ Sa devetnaest godina, Voters, Rolinson i drugari krenuli su u pohod na Bliski istok. „Vozili smo se u ambulantsnim kolima koja smo nazvali 'Brut'“, seća se Rolinson. „Nismo znali ništa o motorima, nismo dodavali vodu i auto je prokuvao u Bejrutu. Tako smo nas petorica krenuli svako na svoju stranu. Rodžer je sam stopirao do Engleske.“ Ovaj put predstavljaće nadahnuće za Votersovu solističku pesmu „*Leaving Beirut*“ iz 2003, čiji uvodni stihovi glase: „Tako smo napustili Bejrut, Vila i ja...“

Kako je 1962. godina odmicala, polako je slabio zazor Sida Baret prema rokenrolu. Njegova muzička interesovanja sada su podrazumevala američke izvođače kao što su Bo Diddly i Čak Beri, ali i domaći instrumentalni gitaroški sastav – *The Shadows*. Oni su imali ključni uticaj na svakog mladog i ambicioznog britanskog gitaristu ranih šezdesetih. Pojava prvog singla *Bitlsa* s pesmom „*Love Me Do*“ oktobra 1962. i njihovog albuma „*Please, Please Me*“ u martu naredne godine, bili su još inspirativniji za muzičku scenu Kembridža. *Bitlsi* su bili Englezi, skoro susedi, „sličniji nama“, a čak je i uvek rezervisani Voters govorio: „Pesme na njihovom prvom albumu bile su veoma dobre.“ Baret je postao fanatični obožavalac *Bitlsa*, a nabavivši svoju prvu električnu gitaru uz Sveti gral uputstava za vežbanje – knjigu i ploču Pita Sigeru, počeo je da razmišlja o sopstvenom sastavu.

Sid i Džon Gordon provodili su beskrajne sate drndajući po svojim gitarama, ali Sidov prvi ozbiljniji pokušaj dogodio se osnivanjem grupe *Džef Mot i Parole* (*Geoff Mott & Mottoes*) oko druželjubivog pevača Džefa Motloua, još jednog nekadašnjeg učenika Oblasne i saigrača Rodžera Votersa iz školskog ragbi tima. Sidova velika soba predstavljala je idealan prostor za probe benda, pa su je oni redovno okupirali u nedeljnim popodnevim. Baret i Nobi Klark svirali su gitare, Motlou je pevao, dok je bubnjar bio Klajv Velam (umro je, nažalost, 2012. godine).

„Sasvim je moguće da nisam ni imao pravi komplet bubnjeva kada sam počeo da sviram sa Sidom, već sam lupao noževima po limenim kutijama za biskvite“, pričao je Klajv Velam. „Međutim, kasnije sam kupio bubnjeve, uzimao časove i s vremenom postao prilično dobar. Uopšte ne mogu da se setim ko nam je bio basista.“ Velam je bio siguran da, uprkos popularnim legendama, to nije bio Tom Sejnti, lokalni muzičar koji će svirati po bendovima s Dejvidom Gilmorom. „Svirao sam kasnije s Tonijem“, tvrdio je Klajv, „ali bez Sida. Mnogi momci su svraćali i pokušavali da sviraju bas. Rodžer Voters se uvek muvao oko Sidove kuće, ali u to vreme se on još uvek nije ni bavio muzikom.“

Repertoar *Parola* vrteo se oko obrada pesama Badija Holija, Čaka Berija, Šedousa i Edija Kokrana. Godinama kasnije, Baret je novinarima pričao da je „bend imao puno posla po privatnim žurkama“, ali *Motous* su odsvirali samo jedan koncert s plaćenim kartama. Bio je to dobrotvorni nastup marta 1963. u korist Kampanje za nuklearno razoružanje, za koji je plakat dizajnirao Rodžer Voters. Veza je bila koliko muzička toliko i politička. Rodžer je sledio levičarske političke stavove svoje majke, pa je skupljao priloge za komunistički orijentisan časopis *Morning star*, a bio je i predsedavajući mesne omladinske sekcije organizacije Kampanje za nuklearno razoružanje. (Učestvovao je i